

★ GROEP 4 ★ 10 TOT 12 JAAR

ALASKA

Anna Woltz

Querido

(door Ine Muys)

OVER DE MAKER

Anna Woltz (1981) is kinder- en jeugdboekenschrijfster. Ze debuteerde in 2002 met het culinaire kinderboek *Alles kookt over*. Woltz schrijft voor verschillende leeftijden en verdiepte zich in uiteenlopende genres, zoals avonturenverhalen, tienerromans en historische jeugdboeken. Haar werk valt bij jong en oud in de smaak en werd voor meerdere prijzen genomineerd. In 2012 ontving ze de Thea Beckmanprijs voor *Ik kan nog steeds niet vliegen*. Dit is de prijs voor het beste historische jeugdboek. Het jeugdboek *Honderd uur nacht* (2014) won de Nienke van Hichtum-prijs, alsook de Gentse *Kleine Cervantes*. Voor *Gips* (2015) kreeg de schrijfster een Gouden Griffel, voor *Alaska* (2016) een Zilveren Griffel. Woltz' boeken worden vertaald in het Engels, Frans, Duits, Hongaars, Sloveens, Deens, Noors, Japans en Taiwanees.
(Bron: <http://jeugdliteratuur.org/auteurs/anna-woltz> en <http://annawoltz.nl/over-mij/>)

1. VERHAAL

Cover, titel en opdracht

- Spreekt het omslagontwerp aan? Hadden de juryleden bepaalde verwachtingen bij het ontwerp?
- Geeft de cover aan waarover het verhaal gaat? Welke verhaalelementen staan erop afgebeeld? (hoofdpersonages Sven, Parker en Alaska, de blauwe achtergrond en de maan verwijzen naar Parkers nachtelijke onderneming, de wolken staan misschien voor emotionele dieptepunten, maar schuiven wel voorbij, de felgele titelletters vestigen de aandacht op Alaska's glansrol...)
- Wat vinden de juryleden van de titel? Vermoedden ze dat het verhaal over een hond zou gaan?
- Hebben de juryleden een andere titel in gedachten? Zo ja, welke?
- Besteedden de juryleden aandacht aan de randinformatie op de allereerste pagina's van het boek?
 - o Hebben ze opgemerkt dat voorin een boekenlijstje van Woltz is opgenomen?
 - o Wat bedoelt de schrijfster met 'Voor Fabeltje'? (het boek is opgedragen aan Fabeltje, de hond van Woltz' ouders, zie ook <http://annawoltz.nl/2016/10/04/mijn-nieuwe-boek-ligt-nu-in-de-winkel-alaska/>)

Personages

Materiaal:

- Citaten
- Poppetjes Sven en Parker

Sven en Parker zijn mondige tieners. Meermaals geven ze hun ongezouten mening, maar ze proberen ook hun angsten onder woorden te brengen.

- Noteerden de juryleden enkele opvallende uitspraken in hun schriftje?
- Maak 'poppetjes' van Sven en Parker. Bevestig de afbeeldingen uit bijlage 1 aan weerszijden van een stokje, of maak er twee afzonderlijke poppetjes van.
- Leg de juryleden de zinnen uit de bijlage voor. Gaat het om een uitspraak van Sven of van Parker? Met behulp van het poppetje maken de juryleden hun antwoord kenbaar.
- Nodig de juryleden vervolgens uit om de uitspraken te situeren of kort te duiden.
- Welke rol speelt Alaska? Is deze hond ook een (hoofd)personage? Waarom (niet)? (Alaska verbindt Sven en Parker met elkaar, redt Svens leven...)
- Zijn er nog andere personages die volgens de juryleden belangrijk zijn voor het verhaal? (ouders en broers, klasgenoten, dieven, leerkrachten...)

Opbouw

Begin

Woltz bedacht een abrupte openingsscène voor haar verhaal.

- Herinneren de juryleden zich hoe het verhaal begint? (p.7)
- Hadden ze meteen zin om verder te lezen?

Vertelperspectief

In korte hoofdtukken komen afwisselend Sven en Parker aan het woord. Woltz duidt het begin van een nieuw hoofdstuk aan door telkens de namen van de personages bovenaan de pagina te plaatsen.

- Waarom laat de schrijfster twee personages aan het woord? (de lezer verneemt beide kanten van het verhaal)
 - o Wat vinden de juryleden van die afwisseling? (verhelderend, verwarrend, levendig, spannend, grappig...)
 - o Kunnen ze zich zowel in Sven als in Parker inleven? Begrijpen ze de drijfveren van beide personages?
 - o Zien ze bijvoorbeeld in waarom Sven een stunt wil uithalen die de aandacht van zijn epilepsie moet afleiden? (p.7) Of waarom Parker een ontvoering plant wanneer ze ontdekt dat Alaska Svens nieuwe hulphond is? (p.36, p.56)
- Zouden de juryleden slechts één personage aan het woord laten? Waarom (niet)?
- Hoe ziet het verhaal eruit door de ogen van Alaska? Zouden de juryleden het verhaal graag lezen vanuit het standpunt van een hond? Waarom (niet)?
 - o Gebruik bijvoorbeeld Parkers gedachte als leidraad: "[S]tel je voor dat je geen mens bent, maar een hond. Dan heb je geen idee waarom je opeens een raar geel zadel moet dragen. En dan heb je niks aan een stapel kopietjes over epilepsie." (p.37)

Spanningsopbouw

De schrijfster vermeldt niet meteen dat Sven aan epilepsie lijdt. Zijn aandoening wordt pas bij naam genoemd op pagina 26.

- Waarom vertelt Woltz niet meteen hoe de vork aan de steel zit? (om spanning op te wekken, om Sven niet alleen als hulpbehoevende maar ook als 'doodgewone' tiener voor te stellen...)
- Waren de juryleden nieuwsgierig naar Svens achtergrond?

Ook Parkers verleden wordt stukje bij beetje onthuld. Vanaf het begin laat Woltz doorschemeren dat Parker bang is (p.8, p.16, p.36). Maar de lezer verneemt het volledige verhaal pas tijdens een nachtelijke ontmoeting met Sven. (p.72)

- Vroegen de juryleden zich af wat Parker tijdens de zomer meemaakte?
- Konden ze op basis van enkele aanwijzingen Parkers angst al ontcijferen? (gewelddadige films: p.14, soldatenbroertjes: p. 38, angst voor en voorbereidingen eigen inbraak: p. 42-43, bewustmakingsposter voor overvallen: p.58)

Halverwege het boek krijgen Sven en Parker vlamme ruzie.

- Waarover gaat hun discussie? (over Parkers ontdekte vermommings en over Alaska: p.114, p.110)
- Met wie hoopten de juryleden dat Alaska zou meegaan, met Sven of met Parker?

- Vinden de juryleden het correct dat Alaska zelf haar baasje moet kiezen? Waarom (niet)?

Einde

“Elk moment kan alles dus gebeuren. Je weet nooit wat je gaat meemaken. Je kunt neergeschoten worden, je kunt verstijfd op de grond vallen, je kunt voor gek staan omdat je in de allereerste les begint te blaffen. Maar je kunt ook Alaska terugvinden. Je kunt Sven leren kennen. En je kunt ontdekken dat er meer mensen op Mars wonen dan je denkt.” (p.183)

- Hoe reageren de juryleden op deze eindgedachte?
 - o Hebben Sven en Parker iets bijgeleerd, denken ze?
 - o Hadden ze verwacht dat Sven en Parker vrede zouden sluiten?
 - o Wat vinden ze van Parkers filmpjesactie? (p.168)
- Zowel Sven als Parker hebben hoop op een betere toekomst. Zijn de juryleden het hiermee eens? (Sven mag Alaska als hulphond inschakelen op school, Parkers familie maakt een nieuwe start...)
- Vinden de juryleden dit een geloofwaardige einde?

Taal en stijl

Laat de juryleden de uitspraken van Sven en Parker opnieuw lezen (zie bijlage 1). Besteed deze keer aandacht aan de schrijfstijl, en vooral aan de manier waarop Woltz de gedachten van haar personages formuleert.

- Wat vinden de juryleden van Woltz' schrijfstijl?
 - o Nodig ze uit hun bevindingen op te schrijven, en die daarna met de andere juryleden te delen.
 - o Reik ze vervolgens enkele beschrijvingen aan, waarmee ze hun mening eventueel kunnen bijschaven: eenvoudig/ingewikkeld, emotioneel/afstandelijk, spottend, mysterieus, romantisch, beeldend of filmisch...
 - o Vestig tenslotte de aandacht op Woltz' hedendaagse taalgebruik. De schrijfster integreert Engelstalige woorden (p.56, p.70, p.71, p.101, p.105, p.178), spreek- en jongerentaal (p.32, p.40, p.49, p.171) en smsjes (p.139, p.168). Herkennen de juryleden zich in dit taalgebruik? Vinden ze deze stijl bij het verhaal passen?
- Slaagt de schrijfster er volgens de juryleden in om de verhaalwereld tot leven te wekken?
 - o Kunnen de juryleden zich een voorstelling maken van de personages en hun omgeving?
 - o Hoe zien de personages er volgens de juryleden uit? Komt die voorstelling overeen met de beschrijvingen die Woltz zelf aanreikt? (Sven: p.15, Parker: p.17, Alaska: p.41)
- Hebben de juryleden een favoriete uitspraak? Zo ja, welke?

2. VERWERKING

(Groeps)identiteit

Materiaal

- Stellingen
- Rode en groene fiches

Sven en Parker bevinden zich in een overgangsfase. Zoals veel tieners timmeren en twijfelen ze aan hun persoonlijkheid en groepsidentiteit. Vinden de juryleden dit een herkenbaar thema?

- Leg de juryleden enkele uitspraken over (groeps)identiteit voor: zie bijlage 2. Zijn ze het eerder eens (groene fiche) of oneens (rode fiche) met de stelling, en waarom?
- Vraag de juryleden tot slot of ze zich bij het antwoorden lieten beïnvloeden door de andere juryleden. Keken ze eerst welke fiche de anderen omhoogstaken? Waarom (niet)?

Angst

De tieners zijn niet alleen onzeker over hun persoonlijkheid. Ze staan ook doodsangsten uit. Sven kan elk moment aan een epileptische aanval bezwijken en Parker lijdt aan paranoia sinds de overval op de winkel van haar ouders. Vergelijk bijvoorbeeld volgende uitspraken met elkaar:

- Sven: “Waar ik ook naartoe ga, wat ik ook doe, altijd is er die stem in mijn hoofd: het kan elk moment gebeuren. Als het niet deze seconde is, dan de volgende. Of die daarna.” (p.28)
- Parker: “Elke dag kan er een nieuwe overval komen. Elke dag kan iemand je op straat in elkaar slaan. Elke dag kan iemand zich bij jou in de bus opblazen. Het kan altijd gebeuren. Elke minuut. Elke seconde. (p.76)

Epilepsie

“Wees blij,” zeg ik, “dat je bang kunt zijn voor een man met een pistool. Ik moet bang zijn voor mezelf.” (p.106)

- Begrijpen de juryleden wat Sven tegen Parker probeert te zeggen? (De angst voor een epileptische aanval bepaalt Svens leven.)
- Vinden ze dit een confronterende uitspraak? Kunnen ze zich iets inbeelden bij Svens angsten?
- Benadert Woltz epilepsie op gepaste wijze? Staat ze er te weinig / voldoende / te veel bij stil volgens de juryleden? Verwerk eventueel de volgende punten in de bespreking:
 - o Op welke manier onderstreept Woltz via de vormgeving dat Sven een epileptische aanval krijgt? (ze laat meer plaats tussen de woorden en letters en maakt de zin niet af: p.63, p.155)
 - o Hoe schrijft Woltz over epilepsie? Geeft ze eenvoudige/ingewikkelde toelichtingen?
 - (1) Woltz maakt gebruik van vergelijkingen: een epileptische aanval is als een vastlopende computer. (p.26)
 - (2) Evengoed confronteert ze de lezer met de harde realiteit. (p.53)
 - (3) Soms zet ze aan tot nadenken, bijvoorbeeld aan de hand van een denkoefening. (p.68)
 - (4) Daarnaast komt ze dichterbij uit de hoek: “na een aanval is de wereld een beetje vloeibaar. Het duurt even voordat de lijnen weer hard zijn. Voordat mijn hersens zich herinneren hoe je alles opbergt: geluiden bij geluiden, kleuren bij kleuren. Woorden bij woorden.” (p.25)
- Hebben de juryleden iets bijgeleerd over epilepsie?
 - o Wisten ze bijvoorbeeld dat epileptici zich vaak moeilijk kunnen concentreren en veel slaap nodig hebben? (p. 40) Of dat ze soms baat hebben bij medicijnen? (p.67)
 - o Willen de juryleden graag meer weten over epilepsie? Beveel ze dan de filmpjes van Schooltv aan: <https://schooltv.nl/zoekresultaten/?q=epilepsie>. Je kan een van de kortere filmpjes ook bij wijze van inleiding tot het thema gebruiken. Bekijk zeker de getuigenis van Britt: <https://schooltv.nl/video/hoe-is-het-om-epilepsie-te-hebben-meer-dan-epileptische-aanvallen/#q=epilepsie>.

Geweld

Parker voelt zich sinds de overval op de winkel van haar ouders niet langer veilig. Ze stelt zelfs de gewelddadige spelletjes van haar broers in vraag. Tegelijkertijd bewondert ze hun strijdlust.

“Ik haat marcheren en uniformen en schieten met waterpistolen. Ik krijg er rillingen van ik vind dat het verboden moet worden. Maar ik haat het ook om in mijn eentje een winkel binnen te gaan. Dus nu heb ik mijn eigen privéleger. Ik stuur ze uit op verkenningsmissies naar hagelslag en zure bommen.” (p.39)

- Ervaren de juryleden weleens een gelijkaardige angst?
- Waren ze zelf ooit getuige van geweld of slachtoffer van een inbraak?
- Hebben ze zelf (verbaal) geweld gebruikt? Zo ja, waarom?

Ondanks haar angst dringt Parker midden in de nacht Svens huis binnen. Ze draagt zelfs een bivakmuts. (p.73)

- Begrijpen de juryleden waarom Parker zich op haar beurt aan een inbraak waagt? (Ze wil koste wat het kost haar geliefde hond Alaska terugwinnen, p.45)
- Ondernamen de juryleden al eens een nachtelijk avontuur? Misschien maakten ze 's nachts een wandeling? Zo ja, vonden ze dat spannend en/of beangstigend?
- Wat vinden ze van Parkers beschrijving van de ‘slapende stad’? (p.43)

Woltz verwijst ook nadrukkelijk naar terroristische aanslagen. (p.96)

- Hoe beleven de juryleden de nieuwsberichten over de aanslagen door de Islamitische Staat?
- Voelen de juryleden zich veilig (op straat)? Wat vinden ze van de militairen in het straatbeeld?
- Hebben ze zoals Parker behoefte aan bescherming?
- Bekijk eventueel de filmpjes van Karrewiet voor duiding op kindermaat: <https://www.ketnet.be/zoeken/terrorisme>

Wanneer is er volgens de juryleden sprake van een (gewelddadig) noodgeval?

- Politie: “112 is niet voor kinderen die detectiefje spelen [...] op dit moment houd je de lijn bezet voor een écht noodgeval.” (p.142)
- Sven: “voor elke stomme, suffe rotaanval van mij komen ze met gillende sirenes aangereden, maar als Parker de man ziet die haar vader neerschoot, is het geen noodgeval.” (p.142)
- Zijn ze het eerder eens met de politie of met Sven?

Vertrouwen

Sven en Parker leren elkaars angsten kennen dankzij nachtelijke gesprekken (p.68-69). Dankzij Parkers vermomming heeft Sven geen idee met wie hij aan het praten is.

- Sven vraagt zich af waarom hij het bivakmutsmeisje in vertrouwen neemt. (p.72)
 - o Zouden de juryleden zoveel over zichzelf aan een onbekende vertellen?
 - o Begrijpen ze waarom Sven kwaad is wanneer hij ontdekt dat hij al die tijd zijn hart bij Parker uitstortte? (p.103)
- Vinden de juryleden het moeilijk om (nieuwe) vrienden te vertrouwen? Waarom (niet)?

Sven heeft er aanvankelijk moeite mee om zijn veiligheid aan een hond toe te vertrouwen.

- Vinden de juryleden dit een aannemelijke reactie?
- Hebben of kennen de juryleden zelf een hulp- of waakhond?
- Wisten ze dat sommige hulphonden epileptische aanvallen kunnen voorspellen? (p.151)
- Stellen de juryleden zich vragen bij de training van een hulphond? Bekijk dan (een deel van) het Klokhuis-filmpje: <https://schooltv.nl/video/het-klokhuis-hulphond-2/#q=hulphond>.

Parker voelt zich wél van meet af aan veilig bij Alaska. Haar (voormalige) huisdier biedt haar vooral veel troost (p.70).

- Hebben de juryleden zelf een huisdier? Zo ja, hebben ze er een innige band mee?

Zowel Sven als Parker worden voortdurend via een bewakingscamera in de gaten gehouden. Parkers moeder stuurt haar dochter om de haverklap berichtjes.

- Begrijpen de juryleden waarom? Vertrouwen hun ouders de wereld en/of hun kinderen niet? (p.133) Bieden de camera's daadwerkelijk bescherming?
- Pas deze denkoefening toe op je eigen leven. Zouden de juryleden het appreciëren als ze onafgebroken gefilmd of gecontroleerd zouden worden? Waarom (niet)?

Waardering

Wat vonden de juryleden van dit boek? Vraag naar meningen over de verhaelopbouw (begin, midden, einde) en de personages, de schrijfstijl, de thema's en de vormgeving (cover). Zijn de juryleden het eens met elkaar? En met de recensenten?

Zouden ze dit boek aanbevelen? Denken ze dat mensen met epilepsie veel aan dit boek zullen hebben?

Waarom (niet)?

Lazen de juryleden al andere boeken van Anna Woltz? Zo ja, vonden ze die goed / beter / minder goed dan *Alaska* en waarom?

- "Woltz weet feilloos over te brengen hoe de hoofdpersonen zich voelen en het lukt haar dus ook om begrip voor hen op te brengen. Dat is heel mooi, want dat is waar je mijns inziens een goed verhaal aan herkent: dat het de lezer raakt. Dat het iets met je doet. Dat het je aan het denken zet." (Bron: <http://leesbevorderingindeklas.nl/book-review/alaska/>)
- "Ze blijft dicht bij de leefwereld van de hedendaagse jongere, met verwijzingen naar You Tube-filmpjes, brugklaptips op internet en de vanzelfsprekende inbedding van gsm's en computer" (Bron: <http://mappalibri.be/?navigatieid=61&recensieid=6568>)
- "Troostboek klinkt wat te donzig, maar een warm deken is Alaska wel. Een aanrader voor jonge lezers vanaf een jaar of tien, en voor de vele oudere lezers die zich die zoekende onzekerheid nog goed herinneren." (Bron: <http://mappalibri.be/?navigatieid=61&recensieid=6568>)
- "Via Svens bekentenissen, nu eens kurkdroog, dan weer schrijnend, krijg je als lezer een haast intieme, ontvullende inkijk in het leven van een epilepsiepatiënt." (Bron: <http://www.tzum.info/2016/10/recensie-anna-woltz-alaska/>)
- "Woltz is een van de beste kinderboekenschrijvers van dit moment, omdat ze een voortreffelijke stijl - eigentijds, spitsvondig, vlot, originele beelden en psychologische diepgang combineert met een filmisch en humorvol avontuur, dat heel veel kinderen aanspreekt." (Bron: <https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/alaska>)
- "Misschien iets te voorspelbaar, maar alles wordt zo verteld dat je je moeiteloos kan inleven in het verhaal." (Bron: <http://www.pluizer.be/kinderboeken-jeugdboeken/alaska>)
- "Dat Parker 's nachts zomaar bij Sven inbreekt, is toch wel erg onwaarschijnlijk en dat geldt evenzeer voor het feit dat Sven al bij het tweede nachtelijke bezoek zijn hart uitstort bij Parker, die hij overigens niet herkent omdat ze een bivakmuts draagt." (<http://www.lees-wijzer.be/begeleider/boek/alaska>)

- “Anna Woltz krijgt het voor elkaar om heel vlot en grappig maar toch serieus over moeilijke onderwerpen te schrijven.” (<http://www.leesfeest.nl/boek/alaska>)
- “Je zou de gesprekken van Parker en Sven wel in willen lijsten. De zinnen en vergelijkingen die Anna Woltz maakt, zijn erg mooi.” (<http://www.leesfeest.nl/boek/alaska>)

LEESSUGGESTIES

- Wonder / R.J. Palacio (Querido, 2013)
- Zeg maar Binny / Hilary McKay (Clavis, 2016)
- Zoals het gebeurd is / Herman van de Wijdeven (Manteau, 2013)
- De spionnenclub / Rebecca Stead (Querido, 2013)
- Hotel Bonbien / Enne Koens (Luitingh-Sijthoff, 2015)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken moet ik lezen’ en dan op de groep en het boek in kwestie.